

Feledy Balázs

A csodabogár, mint próféta...

Fátyol Zoltán művészetéről

„a kép itt véget ér
(de nem foszlik szerte),
egy tűhegynyi pont,
amiben elenyészik,
nincsenek rajta
repedések”
(F. Z.)

Először is egy kis társadalmi helyzetkép. Ha Fátyol Zoltánról írunk, egyben írunk a nem Budapesten élő, alkotó művészekről is. Hiába minden: nagy országos tárlatok Budapesten kívül és Budapesten, kisebb tárlatok, országos és megyei lapok, kulturális periodikák, katalógusok, kiadványok, nem is beszélve a facebook és az internet információs hatalmáról: annak munkássága minőségéről, aki nem a fővárosi szcéna része, kevesebbet tudunk, pontosabban, ha még a szorosan vett szakma tudja és ismeri is az adott teljesítményt, „egy lépéssel odébb” már jóval kevesebben. Ez így van Fátyol Zoltán esetében is, aki pedig egy valóságos művészeti különlegesség, ha nem tűnne fel ironikusnak a jelző (de hát az irónia is tartalmazhat valóságos elismerést!), igazi csodabogár. Ez a megjelölés egész személyiségére és művészetére vonatkozik természetesen, mert megjelenésében aztán végképp nincs semmi bogárszerűség, sőt inkább prófétaszerűség van! Fátyol Zoltán hosszú fehér hajával, fehér szakállával ugyanis, ha valahol felbukkan, szelíd, inkább halk, mint erőteljesen „közzé tett” szavaival, inkább tűnik egy meditatív, metafizikával mint a hétköznapi valósággal foglalkozó, elhivatott gondolkodónak, mint alkotóművésznek. De hát azonnal rájöhettünk, hogy ezek a fogalmak nem egymást kizáróak, hanem erősítik egymást. Fátyol Zoltán próféta, mert valamiféle isteni akarat és szándék közvetítője, valóságos kiválasztott, van is benne bizonyos megszállottság, s magatartása, művészete jövődőlésszerű látomások megjelenítője is egyben.

De hát, azon túl, hogy ki is, mi is Fátyol Zoltán?

Most aztán már írjuk le: elsősorban képzőművész olyan összetett, komplex törekvésekkel és eredményekkel, melyek ritkák kortársaink között, ugyanis az,

FELEDY BALÁZS (1947) művészeti író. Legutóbbi könyvei: *Tóth Béla szobrászművész* (Csongrád, 2019, Csongrád Városi Önkormányzat; szerzőtárs: Ujszászi Róbert), *Németh János keramikusművész* (Budapest, 2019, MMA Kiadó; szerzőtárs: Péntek Imre).

hogy egyben festő és grafikus, az még hagyján, de már itt is olyan változatossággal és – valóságos és jelképes – sokszínűséggel, ami ritka, hiszen sok technikát alkalmaz, sok hordozóra dolgozik, fest is, rajzol is, sokszorosító grafikával is foglalkozik, s azok speciális módozataival is. De kilép a térbe, még hozzá sok értelemben, készít síkhatású, de plasztikus összetettséggű felületekből megvalósuló műveket, ezek különféle applikációk is egyben, majd továbblépve tárgyaival „belakja” a három dimenziót, és objektjei, asszablázsai, installációi körbejárhatóságukkal képeznek meditatív tereket. Ám mindez nem elég. Fátyol Zoltán egy nekünk bukolikus, számára spirituális térben, a Kék-Kálló völgyében, ismertebb nevén, a Malom-gát helyszínén, természeti attribútumai között létrehozta sajátos környezetművészetét, konceptuális programra alapozódó természetművészetét, melyet az ő törekvései esetében – a mi nyelvünkön is – inkább nevezünk „land-artnak”. Beavatkozik a természetbe, mely által vizuális és spirituális mondandója együtt, szintetizált egységben és szimultán módon válik látvánnyá. Ám mindez persze még mindig nem elég. Fátyol Zoltán hosszú évek óta nemcsak a magyar képzőművészetben van jelen (nem elég elismertséggel), hanem a magyar irodalmi életben is, melynek orgánumaiban (szinte) folyamatosan jelennek meg versei. S hogy még ez sem elég, annak argumentálására azért villantsuk fel, hogy „Debrecen-országban” évtizedeken át jeles művésztanár, az ottani felsőoktatás meghatározó személyisége.

Művészetének sokágúságában rendkívül személyes látásmód meghonosítója. Valahol sejtelemszerűen mindig fel-felvillan munkáiban az emberközpontúság, van, amikor ennek konkrétabb manifesztációit érzékeljük, mint kariatidái esetében, de jellemző az is, hogy látványában ez a humanoid karakter eltűnik, illetve feloldódik a tárgyak, motívumok, jelek, fragmentumok sűrűségében. Foglalkoztatja a múlt, a história, kariatida-kompozíciói áttételes metaforáikkal, látványukkal, „megjelenésükkel” súlyos és drámai kérdések felvetői. Fátyol Zoltán leleményesen hozza létre – hol festi, hol rajzolja, hol szereli, hol ragasztja (stb.) – műveit, melyek mindig természet közeliek is, környezetbe ágyazottak is, de mindig univerzális gondolatok, látomások közlöi. Szemléletében pedig a személyes szürreális látásmód, néha abszurdítás áll előttünk, ám mindig sajátos „fátyolos”(!) esztétikumba ágyazottan.

Mit is állítottunk a bevezetőben? Egyikként, hogy Fátyol Zoltán csodabogár. Igen, olyan unikális különlegesség a kortárs magyar művészetben, akinek látomásos vizualitása és ezzel harmonikus puritán eszközrendszerének tűnő, de igen sodró értelmű költészete, így együtt, példa nélküli. És megjelenése kapcsán elébb személye prófétaszerűnek, majd prófétainak minősítettett, ám művészetének egésze és így ő maga is: prófétai. Képes valamiféle földön kívüli spiritualitás közvetítésére, talán ezért kiválasztott, és művészetében van is egy nagyon személyes látnoki attitűd – látvány és szó szimultaneizmusával –, amely látomásos is és jóslatszerű is. És hogy lehet-e próféta saját hazájában? Azon kell lennünk.